

Pomocí cizojazyčných titulů pro děti k porozumění nejen jazykovému

Autor: Lucie Jarkovská

Číslo: roč. 5, č. 2-5/2019

Rubrika: Pře(d)kládáme

Klíčová slova:

inspirace, knihy pro děti, kultura, multikulturalita, cizojazyčné knihy, gender, sexualita

S výukou cizích jazyků dnes mohou děti začít velmi brzo, třeba už jako předškoláci. Ať už se ale dítě začne jazyk učit v jakémkoli věku, je důležité, aby vědělo, proč to dělá. Že to není výmysl rodičů nebo nesmyslná kratochvíle. Je proto stejně důležité seznamovat děti kromě slov a frází také se skutečností, že existují jiné země, jiné kultury, v nich lidé, kteří mluví jinak než my, a my se učíme jazyky proto, abychom se s těmito lidmi dorozuměli.

Dnes je naprosto běžné, že se děti dívají na YouTube, kde sledují videa v nejrůznějších jazykových mutacích. Mnoho z nich zná první cizí slovíčka právě z pohádek a spotů, které nakoukaly na internetu. Ačkoli se může zdát, že technologie jsou dnes pro děti nejpřitažlivějším médiem, neztrácejí nic na své atraktivitě ani knihy. Pro děti jsou totiž nesmírně důležité vztahy a technologie často svádí k tomu, že s nimi dítě my dospělí necháme o samotě, zatímco knížku si prohlížíme společně. Čteme, odpovídáme na dotazy, ptáme se dítěte, které pátrá po odpovědi, smějeme se a divíme. Tohle všechno se dá mnohem snáz dělat nad knihou než nad filmem, který nečeká a odvíjí se dál, i když se v něm objevilo něco neznámého, znepokojivého, krásného či směšného, o čem bychom si chtěli popovídat.

Pro poznávání nového jazyka jsou tak cizojazyčné knihy velmi důležité. Nejsou to učebnice, které jazyk vyučují komplexně, ale tak trochu „nepřirozeně“, ale ukazují dítěti důvod, proč se vůbec jazyk učíme. Chceme porozumět tomu, co nás zajímá a není to dostupné v našem jazyce. Chceme poznat svět v jeho rozmanitosti.

Cizojazyčné knihy jsou obtížně dostupné a finančně nákladné, a proto je skvělé, že jejich nabídka v Knihovně Jiřího Mahena v Brně roste. V roce 2017 a 2019 byl knižní fond obohacen o více než šest desítek anglických titulů také díky finanční podpoře grantu Baderova fondu přes české Kvakery (<http://www.kvakery.cz/>). Tematicky byly zvoleny knihy, které dětem ukazují různost, jinakost a odlišnost, ať už je to odlišnost kulturní nebo odlišnost ve způsobu života. Smyslem tohoto grantu totiž byla právě podpora dorozumění se nejen jazykového.

Děti, zvláště ty předškolní, jsou na rozdíl od dospělých zvyklé na to, že se neustále seznamují s něčím novým a neznámým. Vstřebávání jinakosti je pro děti něčím přirozeným, a proto je právě v tomto období nejsnazší, abychom dětem představili různorodost světa, lidských povah, životních stylů i situací. Čtením příběhů, které dětem představují jinakost, v nich posilujeme pocit, že odlišné a nové je neohrožuje, ale je samozřejmou součástí světa, ve kterém žijeme.

Dětská literatura, která byla díky Baderově fondu nakoupena, se dotýká pestrosti genderové a kulturní/etnické/rasové. Gender a etnicita jsou dvě kategorie, jež dnes často stojí v pozadí společenské nesnášenlivosti. Ve školách se setkáváme s genderovou, homofobní i rasovou šikanou, které samozřejmě najdeme i mezi dospělými. Knížky, které jsou nyní dostupné v KJM, umožňují představit dětem pestrost a odlišnost jako normální součást života a přispět tak k schopnosti nekonfliktního soužití a mezikulturního porozumění.

A jaké knihy konkrétně to jsou? Není zde v našich silách představit všechny tituly, ale zmiňme alespoň některé. V knížce *The Story of Ferdinand* děti poznají španělského býka, od kterého všichni očekávají, že to bude silný rváč, který se bude se zápalem účastnit býčích zápasů. Jenže Ferdinand je veskrze klidné zvíře, které rádo přemýšlí pod korkovým dubem, nic mu není více proti mysli, než rvát se v aréně před skandujícími diváky. Dokáže Ferdinand překonat očekávání svého okolí? Podobně je na tom také drak v knize [The Different Dragon](#) nebo kluk Oliver, který má rád balet, jeho příběh si můžete přečíst v knize *Oliver Button is a Sissy*.

The Family Book je knížkou pro nejmenší děti a pomocí pestrobarevných obrázků ukazuje, že rodiny mohou být velmi různé. Někdo žije s jedním rodičem, někdo se dvěma mámami, někdo se svým rodičem narodil a někoho rodiče adoptovali, některé rodiny jsou hlučné, jiné tiché, v některých jsou si její členové navzájem velmi podobní a v některých vůbec ne. Stejně téma ale pro starší děti zpracovává i kniha *The Great Big Book of Families*, která zahrnuje i detailnější povídání o kulturních rozdílech, o tom, jak rodiny různých vyznání slaví svátky, jaké jedí jídlo, oblékají se atd. Téma homoparentálních rodin pojednává knížka *And Tango Makes Three*, která přináší skutečný příběh ze ZOO v newyorském Central parku, kde se dali dohromady dva samečci tučňáka uzdičkového. Postavili si hnízdo, do kterého si dali kámen ve tvaru vajíčka, ale tučňáci děťátko se z něj ne a ne vylíhnout. Dopadlo to ale dobře a i dva tučňáci tatínci se dočkali svého ptáčete, na které se pak chodil dívat celý New York. Kniha existuje i v českém překladu pod titulem *Tango. Skutečný příběh jedné tučňáčí rodiny*, a tak je možné dětem ukázat obě verze. Je zajímavé, že když malým dětem čtete tyto příběhy o „jiných“ rodinách, často se nad tím ani nepozastaví. Chytnou se toho, co znají. Třeba skutečnosti, že rodiče milují svoje děti.

Těm nejmenším je určena i veselá kniha *Feminist baby*, která ukazuje, že feminismus není žádný strašák, ale způsob života, který přináší radost a svobodu. Více z historie feminismu se dozvíte například v knize *Brave girl. Clara and the Shirtwaist Makers' Strike of 1909*, která dětem zprostředkovává příběh ukrajinské přistěhovalkyně Clary Lamlich v New Yorku, která se na počátku 20. století zasadila o zlepšení pracovních podmínek žen v textilních továrnách. Za feministickou lze považovat i pohádku *The Paper Bag Princess*, ve které drak unese prince a princezna ho jde zachraňovat. Mezi dětmi je velmi oblíbená také knížka *Piggybook*, již napsal oceňovaný autor dětské literatury Antony Browne, která se zabývá tématem domácích prací a nastoluje otázku: Může žít rodina šťastně, pokud jsou všechny domácí práce jen na mamince? Od stejného autora je k dispozici ještě titul [Little Beauty](#) o přátelství mezi gorilou a koťátkem, který tematizuje otázku emocí, vztahu a síly.

Několik titulů představuje zajímavé ženy, ať už to byly fyzičky, které připravovaly propočty pro vesmírné lety (*Hidden Figures*), nebo bojovnice za lidská práva ([Little Leaders: Bold Women in Black History](#)) nebo třeba malé školačky, kterým se podařilo změnit svět (*The Story of Ruby Bridges The Youngest Marcher: The Story of Audrey Faye Hendricks, a Young Civil Rights Activist*) či rebelky, jež rebelovaly proti konvencím i špatným zákonům (*Rad American Women A-Z: Rebels, Trailblazers, and Visionaries who Shaped Our History; I Am Malala: How One Girl Stood Up for Education and Changed the World; Goodnight Stories for Rebel Girls*) případně ženy a dívky zajímaví se o vědu a techniku (*Girls think of everything : stories of ingenious inventions by women; Rosie Revere, engineer*).

Děti žijí ve světě, jenž není ideální, a často si všimnou různých problémů, které dospělí neumí ani vyřešit a dost často ani o nich s dětmi mluvit. Mezi novými tituly v KJM najdeme také knížky, které dětem zprostředkovávají obtížná témata světových problémů. Jsou to v první řadě čtyři knihy ze série *Children in Our World*, a to *Global Conflict; Refugees and Migrants; Racism and Intolerance a Poverty and Hunger*. Dále knížky, které se dotýkají válečných konfliktů jako *Baseball Saved Us* o japonských dětech v americkém koncentračním táboře za druhé světové války a *Patrol, an American Soldier in Vietnam*.

K přiblížení kulturních rozdílů a toho, co nás i přes tyto rozdíly spojuje, lze využít následujících titulů: *This Is How We Do It: One Day in the Lives of Seven Kids from around the World*; *Africa Is Not a Country*; *Planting the Trees of Kenya: The Story of Wangari Maathai*; *Grandmother's Dreamcatcher*; *The Barefoot Book of Children*; *Multicultural Stories*; [Masai and I](#) a další. Na genderovou identitu se zaměřují knihy [Free to Be...You and Me](#); *Who are you?*; [I am Jazz](#); [My Princess Boy](#); *Are You a Boy or Are You a Girl?* S tématy sexuality se vyrovnávají knihy *What makes a baby a Gay & Lesbian History for Kids: The Century-Long Struggle for LGBT Rights*.

JARCOVSKÁ, Lucie. Pomocí cizojazyčných titulů pro děti k porozumění nejen jazykovému. *Impulsy: Inspirace, náměty a trendy dětského čtenářství* [online]. roč. 4, č. 4-5/2018 [cit. 2018-02-01].

Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/pomoci-cizojazycnych-titulu-pro-deti-k-porozumeni-nejen-jazykovemu.

ISSN 2336-727X.